

İPEKBÖCEKÇİLİĞİ

Dünyada ekonomik anlamda 15 kadar ülkede ipekböcekçiliği yapılmasına karşılık üretilen ipek, çok sayıda ülke tarafından tüketilmektedir. İpek 4000 yıl önce Çinliler tarafından üretilmiş, uzun yıllar nasıl üretildiği gizli tutulduktan sonra, önce Anadolu'da daha sonra Avrupa'da üretilmeye başlanmış olup, ülkemizde ipekböceği yetiştiriciliği yaklaşık 1500 yıldan beri yapılmaktadır.

İpek, ipekböceği larvalarının koza örmek için salgıladıkları, parlak ve çok ince bir teldir. Bu teller bir araya getirilerek ipek iplikleri elde edilir. İpek, kolay boyanabilen, yumuşak ve dayanıklı bir ip olması nedeniyle tarih boyunca çok kıymetli bir dokuma hammadresi olmuştur.

Ülkemizde ipekböceği yetiştiriciliği; çok fazla yatırım gerektirmeyen ve küçük ölçekte yapılan, ipekböceğinin tek besin kaynağı olan dut yaprağının sağlanmasıyla başlayan ve kozadan ipek ipliğine işleninceye kadar süren yardımcı bir tarımsal faaliyet olarak sürdürülmektedir. Arazilerin diğer tarım dallarına elverişli olmadığı yörelerde gelir kaynakları çok kısıtlı ailelerde yaş koza üretimini genellikle yaşlılar ve kadınlar gerçekleştirmektedir. Tüm aile fertlerinin emeklerinin değerlendirilmesinde, kırsal alanda gizli işsizliğin önlenmesi ve tarımsal gelirin daha dengeli dağılmasında önemli derecede etkiye sahiptir.

İpekböceği yetiştiriciliğinde, 35 - 40 günlük çok kısa bir üretim döneminden sonra, kutu başına 26-30 kg arasında yaş koza elde edilebilmektedir. Ülkemizde ipekböceği yetiştiriciliği yapan bir çok aile, yılda 4-5 kutu ipekböceği yetiştirerek geçimini sağlamaya çalışmaktadır. Ülkemizin büyük bir bölümünün dut yetiştiriciliği açısından uygun bir iklime sahip olması ipekböceği yetiştiriciliği açısından avantajımızdır.

Üretimle ilgili aşamalar; dut ağacının yetiştirilmesi, ipekböceği tohumu ve yaş koza üretimi, kozadan iplik çekilmesidir.

Türkiye'de üretilen ham ipeğin tamamına yakını ipek halı dokumacılığında bir bölümü de giyim-kuşam, ev eşyaları, nakış-dikiş, ameliyat ipliği olmak üzere iç piyasada tüketilmektedir. İpekböcekçiliği sektöründe yaş koza üretiminden ipek halı pazarlamasına kadar ki üretim işlemlerinde yaklaşık 500.000 kişiye istihdam olanağı sağlanmaktadır. Ayrıca aynı üretim aşamaları esnasında yaş kozanın ipek haliye dönüştürülmesi sonucu yaklaşık 14 misli katma değer yaratılmaktadır.

Türkiye'de 2009 yılı ilkbahar besleme döneminde 28 ilde, 211 köyde, 2358 çiftçi ailesi, 5683 kutu ipekböceği tohumunu beslemeye almış ve 139,599 kg. yaş koza üretmiştir. İpekböcekçiliğinin yoğun olarak yapıldığı 8 il, Türkiye toplam yaş koza üretiminin % 97'sini oluşturmaktadır. Diyarbakır, Antalya ve Bilecik toplam üretimin % 69'unu gerçekleştirmekte olup bu illerimizde 1472 çiftçi ailesi ipekböcekçiliği yapmaktadır.

İPEKBÖCEĞİ BAKIM-BESLEMEDE DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

YAŞ	YER(M2)	ISI(Derece)	NEM(%)	YEM BOYUTU(cm2)	KÜNE TEMİZLEME
1	1,5	24-26	80-85	1	1 DEFA
2	3	24-26	80-85	3	1 DEFA
3	6	24-26	75-80	5	1 DEFA
4	15	23-24	70-75	YAPRAK	2 DEFA
5	25-30	23-24	70-75	DAL	5 DEFA

BÖCEKHANEYİ BESLEMeye HAZIRLARKEN : Kapı, pencere, duvarlarda veya zeminde yarık , kırık, çatlak yerler varsa tamir edilmeli, böcekthane kireç ile badana edilmelidir.

Besleme malzemeleri (sele,sepet,bıçak, kerevet tahtaları, vb.) temizlenmeli, gerekiyorsa temiz su ile yıkanmalı ve güneşte kurutulmalıdır. Böcekthane ve beslemede kullanılan malzemeler % 3' lük formaldehit ile dezenfekte edilmeli (% 3' lük formaldehit, 11 Lt suya 1 Lt formaldehit karıştırılarak hazırlanır). Dezenfeksiyon sırasında böcekthane sıcaklığının 25 derece olması gerekmektedir.

TOHUM KUTULARINI TAŞIRKEN : Tohumları direkt güneş ışığından, aşırı sıcak yerlerden, havasız ortamlardan, kimyevi veya zirai mücadele ilaçları, benzin vb. maddelerle aynı yerlerde bulundurmadan, eksoz dumanından sakınmalıdır.

İNFİCARDA : Gece ve gündüz değişmemek kaydıyla sıcaklık : 25-26 derece, nem : % 80-85 olmalı, ışıklandırmaya 6-7. günden itibaren (16 saat ışık, 8 saat karanlık) başlanmalıdır. Bu da pratikte sabah saat 04.00'ten akşamsa 22.00'ye kadar aydınlatma yaparak mümkündür. İpekböcekleri kılavuz verdiğinde böceklerin dağılmaması için üzerlerine tül ve kapak kağıdı kapatılmalı, 2. gün böceklerin tamamının çıkması beklenmeli, böceklerin tamamı çıktıktan sonra beslemeye başlanmalıdır.

BAKIM VE BESLEMEDE : Üstte verilen sıcaklık, nem, küne temizleme sayısı vb. değerlere dikkat edilmelidir.

Hastalıklara sebep olmamak için yapraklar günün serin saatlerinde toplanmalı, tozlu, çamurlu, kızışmış, kurumuş, yanık, sert, ıslak ve uç yapraklar beslemede kullanılmamalıdır. Yapraklar ilk üç yaşta kıyılarak, 4. yaşta yaprak veya filiz, 5. yaşta dal şeklinde verilmelidir.

İpekböceklerini hastalıklardan korumak amacıyla uykularında ve 5. yaştaki sönmüş toz kireç uygulamalarını yerine getirmeli, oluşan küneler mutlaka temizlenmelidir.

Böcekler düzenli olarak uykuya götürülebiliyorsa, uyanan böcek görüldüğünde yem kesilmeli, böceklerin yarısından fazlası uyandıığında sönmüş toz kireç atılmalı ve küne havalanması için parçalanmalı, böceklerin hepsi uyandıktan sonra, yeni yaşın yemlemesine başlanmalıdır. Bir kutu ipekböceği için yaklaşık 20 Kg. sönmüş toz kireç gerekmektedir.

Yeni yaşın yemlemesiyle beraber ipekböcekleri, yeterli ve sağlıklı beslenebilmeleri için, bir önceki yaşa göre daha geniş bir alana seyreltilmelidir.

HASTALIKLARLA KARŞILAŞILDIĞINDA : Hasta böcek görüldüğünde maşa vb. bir aletle ortamdan uzaklaştırılmalı ve besleme yatağı kireçlenmeli, eğer hastalık yaygın ise besleme yatağı değiştirilmeli, ortam havasız, nem veya sıcaklık yüksek ise hava akımı olmayacak şekilde havalandırma yapılmalıdır.

Böcekhaneye giriş ve çıkışlarda el ve ayakkabılar dezenfekte edilmeli. Zirai mücadele ilaçları ile çalışılmış ise iyice temizlenip, elbiseler değiştirilmelidir.

ASKI VE HASAT : Kullanılan askı mutlaka kuru olmalı ve mevcut ipekböceklerine yeterli askı kullanılmalıdır. Bir paket ipekböceği için 250-300 adet bitkisel askı gerekmektedir.

Askı sırasında böcekhanede sıcaklık 22-23 Derece ve ortam havadar olmalıdır.

Kozaların askıda kalma süresi askı ortalamasından itibaren 8-10 gündür. Askı sökümünde hatalı olanlar, bozuk şekilli çifte ve çipez kozalar mutlaka ayrılmalıdır.